

ØKOLOGISK

LANDBRUG

28. AUGUST 2020 | NR. 657 | 40. ÅRGANG

TEMA: RECIRKULERING

Branchen og politikerne har i årevis talt om behovet for et cirkulært system, bl.a. for at sikre næringsstoffer til landmænd. Alligevel er vi langt fra at være i mål. Løsningsmodeller begynder dog så småt at komme frem. TEMA SIDE 4-13

Det lugter ikke ret godt, men bortset fra det, ser danske forskere ingen grund til bekymring over, at økologer får mulighed for at gøde jorden med behandlet spildevand, som kan blive en vigtig fosforkilde.
Foto: Colourbox

Forskere blåstempler brug af biogødning i økologisk landbrug

Brug af biogødning fra spildevand medfører ikke større risiko for miljø, dyr og mennesker end økologernes nuværende brug af konventionel gylle fra svin og kvæg, viser dansk forskningsrapport

RECIRKULERING

AF JAKOB BRANDT

En ny dansk forskningsrapport dokumenterer, at det ikke er forbundet med større risici at gøde jorden med næringsstoffer fra de danske rensningsanlæg, end den konventionelle gylle, som stadig fylder meget i de økologiske gødningsplaner.

Det er en gruppe forskere anført af Jakob Magid, Institut for Plante- og Miljøvidenskab på Københavns Universitet, som har udarbejdet forskningsrapporten.

Under sammenligningen mellem gylle og biogødning har forskerne vurderet risikoen for mennesker på baggrund af den nyeste litteratur om bl.a. metaller, veterinære- og humane medicinrester samt risikoen for antibiotikaresistens.

Når det gælder indholdet af tungmetaller og medicinrester, viser rapporten, at der ikke er grund til større bekymring ved at gøde med biogødning end ved økologernes nuværende brug af konventionel gylle. Snarere tværtimod, vurderer Jakob Magid.

»På basis af den indsamlede viden vurderes det, at landbrugsmæssig anvendelse af biogødning fra spildevand ikke medfører større risiko for miljø, dyr og mennesker end brug af gylle fra svin og kvæg,« konkluderer Jakob Magid i rapporten 'En vurdering af indholdsstoffer i gylle fra kvæg, svin og biogødning fra spildevand'.

Langvarig toksicitet

Zink og kobber har i en årrække været anvendt som fodertilskud for at modvirke diarre hos svin, og fra flere sider har der længe været rettet kritiske blikke mod det høje indhold af

Jakob Magid vurderer, at det er fuldstændigt sikkert at benytte biogødning fra recirkuleret spildevand, men han forstår godt økologernes bekymringer for, hvad forbrugerne vil sige til det.

de to metaller og medicinrester i den konventionelle svinegylle, som især kan blive et problem efter mange års brug af konventionel gylle.

Udfordringen med metallerne er, at de både bliver akkumuleret i jorden gennem brug af gødning og via atmosfærisk tilførsel, og at de bliver i jorden i lang tid.

»De kan kun fjernes fra jorden gennem udvaskning eller planteoptag, og fortjener særlig opmærksomhed, fordi de til forskel fra organiske stoffer er ikke-nedbrydelige og derfor kan forårsage langvarig (kronisk) toksicitet,« hedder det i forskningsrapporten.

Fosfor nok til fordobling

»Den belastning som tilføres jorden fra biogødning og gylle er nogenlunde den samme, når vi medregner

de seneste ændringer i reglerne, som betyder at svinefoder i fremtiden må indeholde mindre zink og kobber,« siger Jakob Magid.

Bedømt ud fra en sundhedsmæssig vinkel, ser Jakob Magid med andre ord ingen faglig begrundelse for fortsat at forhindre økologerne i at hente især fosfor via recirkulering af behandlet slam fra landets rensningsanlæg.

»Samlet vil der være fosfor nok i spildevandet til at dække behovet for to gange det nuværende økologiske landbrugsareal i Danmark,« siger Jakob Magid om perspektiverne.

Godkendelse kan tage 10 år

Men trods forskernes blåstempling af biogødningen, kan der gå mange år, før gødning finder vej til de økologiske marker, lyder vurderingen fra Økologisk Landsforening.

Den lange tidshorisont skyldes

ifølge Sybille Kyed, landbrugs- og fødevarerpolitisk chef i Økologisk Landsforening, at biogødningen skal gennem en langsommelig godkendelsesproces i EU-systemet.

»Der vil formentlig gå fem-ti år, før det vil være muligt at få behandlet spildevand godkendt som gødning i økologisk landbrug,« siger hun.

Det skydes dels, at der er stor forskel på, hvor langt de enkelte med-

lemslande er kommet med brugen af biogødning, dels at det kan tage lang tid at formulere og blive enige om de fælles kvalitetskrav, der skal gælde, før EU giver økologerne adgang til den vigtige fosforkilde.

»På længere sigt er det nødvendigt, at økologerne får adgang til mere recirkuleret fosfor, da der er tale om en ikke fornybar, begrænset ressource,« siger Sybille Kyed.

Da der samtidig er mangel på økologisk husdyrgødning, er det nødvendigt for økologerne at kigge sig om efter alternative kilder til fosfor, som er helt essentiel for den fremtidige fødevarerproduktion.

Set i dette lys betegner Sybille Kyed forskningsrapportens konklusioner som positive.

Men de økologer, som længe har placeret konventionel gylle øverst på listen over input, som bør udfases fra det økologiske landbrug, må formentlig væbne sig med en større portion tålmodighed, før næringsstofkabalens går op. Men behandlet spildevand kan blive en vigtig del af løsningen.

»Det næste, der skal ske, er at vi skal præsentere forskernes resultater for de folkevalgte i foreningen,« siger Sybille Kyed.

Danske forskere skaber overblik

FORSKNINGSPROJEKT: Under overskriften 'Økologien som eksperimentarium for udvikling af den cirkulære bioøkonomi' anbefalede Det Økologiske Erhvervsteam allerede tilbage i 2017, at økologerne skal have mulighed for at anvende næringsstoffer fra behandlet hus-spildevand.

Et skridt på vejen var udarbejdelsen af forskningsrapporten 'Assessment of risks related to agricultural use of sewage sludge, pig and cattle slurry', som udkom i december 2019. I den laver en gruppe danske forskere på basis af dansk og international forskning et overblik over risikofaktorer for mennesker og jordmiljøet ved gødsning med kvæg- og svinegylle samt biogødning.

'Biogødning' er en oversættelse af det amerikanske 'biosolids', der bruges for behandlet spildevandsslam. Råt uhygiejniseret spildevandsslam må ikke udbringes på landbrugsjord.

I Danmark er det normalt, at spildevandsslam behandles gennem biogasproduktion, som reducerer mængden af smittefarlige mikroorganismer, og efterfølgende afvandes til et tørstofindhold over 20 pct.